

Roll No.

Total No. of Pages : 4

Total No. of Questions : 7

उत्तरमध्यमा द्वितीयखण्ड

विषय कोड : 810

ज्योतिषम्

चतुर्थ-प्रश्नपत्रम्

समय : 3 घण्टे

पूर्णांक : 100

सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः ।

1. समुचितं विकल्पं चिनुत —

5

(क) ग्रहलाघवग्रन्थे कति अधिकाराः सन्ति ?

(i) पञ्चदश

(ii) षोडश

(iii) द्वादश

(ख) पश्चिमदिशायाः स्वामी कः ?

(i) शनि

(ii) गुरुः

(iii) बुधः

(ग) सिद्धांतशेखरग्रन्थस्य कर्ता कः ?

(i) गणपतिभट्टः

(ii) श्रीपतिभट्ट

(iii) नागोजिभट्टः

(घ) कुजोच्चराशि भवति :

(i) मकरः

(ii) सिंहः

(iii) मेषः

(ड) षट्पञ्चाशिका कस्य कृतिः ?

(i) आर्यभट्टस्य

(ii) श्रीपतिभट्टस्य

(iii) पृथुयशोः

2. एक शब्देन उत्तरं लिखत :

5

(i) कति योगाः भवन्ति ?

(ii) कति राशयः भवन्ति ?

(iii) मध्यमङ्गलानयं कस्मिन् अधिकारे विद्यते ?

(iv) सृष्टयादौ ग्रहगणनाविधानं कस्मिन् ग्रन्थे भवति ?

(v) गोब्जापदेन का संख्या निर्दिष्टा अस्ति ?

3. सत्यासत्यं चिनुत -

5

(क) बुधः कन्यामिथुनयोरधिपतिः नास्ति।

(ख) शीर्षोदयराशिः लग्ने सति कार्यसिद्धिः भवति।

(ग) त्रिप्रश्नाधिकारनामको चतुर्थोऽधिकार अस्ति।

(घ) शुक्रः तुलाराश्याधिपः अस्ति।

(ड) चतुर्थभावात् मृत्युज्ञानं भवति।

4. रिक्तस्थानानि पूरयत -

5

(क)शीघ्रमायाति।

(ख) पापैरेवं तस्य भावस्य.....।

(ग)त्रिशैलैः।

(घ) केन्द्रस्य कोटि.....।

(ड)चरार्द्धयोगो।

5. युग्ममेलनं कुरुत :

5

(1) ग्रहलाघवनिर्माणम्	(क) परमानन्दपाठकः
(2) 360 अंशात्मकम्	(ख) मकरन्दसारिणी
(3) विवाहपटलम्	(ग) वृत्तम्
(4) मकरन्दः	(घ) वाराहमिहिर
(5) प्रश्नमाणिक्य माला	(ङ) 1442 शक सम्बत्।

6. लघूत्तरीयाः प्रश्नाः

(क) शत्रुपलायनयोगः व्याख्येयः।

8

अथवा

“अहर्गणोत्तपन्न चन्द्रोच्च सिद्धिप्रकारो लेख्यः।

(ख) ज्योतिषशास्त्रस्य त्रयो विभागः के ?

8

अथवा

वैदिककाले ज्योतिषशास्त्रस्य महत्त्वं लिखत।

(ग) ग्रहलाघवमनुरोधेण अहर्गणानयनं कुरुत।

6

अथवा

यातुनिवृत्तिज्ञानं ग्रन्थकारमते विशदयत।

(घ) ग्रहाणां नीचोच्च राशीनां विवरणं कुरुत।

8

7. दीर्घोत्तरीयाः प्रश्नाः

(क) विवाहप्रसङ्गे योगविचारः ग्रन्थदिशा प्रतिपादनीया।

अथवा

सूर्यचन्द्रयोः गतिः शास्त्रदिशा विवेचनीया।

(ख) भुजकोटिपदप्रभृति साधनप्रकार विविच्यताम्।

15

अथवा

द्रेष्काणवशात् नष्टवस्तुज्ञानं विशदयत।

(ग) चरसंस्काराद्यानयनप्रकार विशदयत।

15

अथवा

तिथिनक्षत्रयोगकरणसाधनप्रकारः विस्तरेण विलिख्यताम्।

प्राश्निक कोड क्रं.....

पृष्ठ क्रं. ✓
प्रश्न पत्र/आदेश उत्तर ✓

परीक्षा का नाम :- पूर्वमध्या / उत्तरमध्या, खण्ड-प्रथम / द्वितीय

विषय..... ज्योतिषम्..... विषय कोड..... 810..... माध्यम..... संस्कृत.....

कुल प्रश्न..... 07.....

समय - 3 घण्टा

पूर्णांक..... 100.....

निर्देश

प्रश्न क्रमांक	प्रश्न के लिए अधिकतम अंक
1	उत्तरम् - क. (1) ख. (1) ग. (1) घ. (1) ङ. (1)
2	उत्तरम् - क. 27 ख. 12 ग. मध्यमाधिकारे घ. सिद्धान्तग्रन्थे ङ. 19
3	उत्तरम् - क. असत्यम् ख. असत्यम् ग. सत्यम् घ. सत्यम् ङ. असत्यम्
4	उत्तरम् - क. बुधगुरुशुक्राहिबुके यथा तदा ख. वायुनिर्दिष्टव्या प्रच्छतां जन्मतो वा ग. द्विगुणो द्विधा द्विगुणोऽङ्ककु- भिस्त्रिशैलेः घ. कवखात्रिवलवोननिघ्ना ङ. षण्णशुभुजर्षिसङ्ख्य
5	उत्तरम् - 1 — ङ 2 — ग 3 — घ 4 — ख 5 — क

विषयानुसार प्रश्नों का परीक्षण किया जा रहा है।
(अविशेष) से किया जाना है।

हस्ताक्षर..... 31/10/20

